herpy

SKÖLDPADDOR

Caspian Terrapin

Mauremys caspica

Mauremys caspica är en medelstor, dagaktiv sötvattensköldpadda från Mellanöstern och Kaukasus med tydliga gula ränder på hals och frambenen. Pansarlängden når upp till 25 cm, och honorna är störst. Arten är härdig och tål både kallt och förorenat vatten, men kräver ett stort, filtrerat akvaterrarium med varm solplats och UVB. På sommaren kan den hållas utomhus i en inhägnad damm.

Familj: Geoemydidae Tidigare namn: *Testudo caspica; Clemmys caspica; Mauremys caspica caspica*

FAKTARUTA

DJURET

Vuxenstorlek	**15-25 cm** total längd inkl. svans
Vikt	**450-650 g**
Livslängd	**15-25 år**
Aktiv	**På dagen**
Levnadssätt	**Semiakvatisk**
Biotop	**Våtmark**
Svårighetsgrad	**Viss erfarenhet**

SKÖTSEL

Min. terrarium	**130 × 65 × 65 cm** L × B × H för 1 vuxet djur
Temperatur, dag	**24-29 °C**
Värmeplats	**30-35 °C**
Temperatur, natt	**18-24 °C**
Luftfuktighet	**50-70 %**
Vatten	**Akvaterrarium** djup 25-40 cm
Vattentemperatur	**21-27 °C**
UVB	**Nödvändigt** Fergusonzon 3
Föda	**Insekter, färdigfoder, växter, ryggradsdjur och maskar/sniglar**
Hålls	**Ensamma eller parvis**

AVEL

Fortplantning	**Äggläggande**
Könsmogen	**48-60 mån.**
Kullstorlek	**4-11 ägg**
Kullar per år	**1-3**
Inkubation	**65-100 dagar** vid 27-30 °C

SKYDD OCH PAPPER

CITES	**Ej listad**
EU-bilaga	**Ej listad**
IUCN	**Ej bedömd (NE)**

Om arten

Mauremys caspica är en medelstor sötvattensköldpadda som tillbringar större delen av livet i vattnet, men gärna solar sig i flock på stränder och flytande föremål. Alla mått i texten avser pansarlängden (carapax). Pansaret kan nå 25 cm, men de flesta vuxna djur i naturen är 12-16 cm; honorna är i genomsnitt något större och tyngre än hanarna, och hanarna har den längsta och tjockaste svansen.

Ryggpansaret är kraftigt tillplattat och olivgrönt till brunt med gulaktiga eller gråaktiga streckteckningar i form av åttor på varje sida. Teckningen är tydligast hos unga djur och försvinner med åldern, så gamla djur ofta är enfärgade och matta. En låg köl längs mitten försvinner aldrig helt. Bukpansaret är gult med en stor mörk fläck på varje sköld, och bryggan mellan rygg

och buk är alltid gul. Hos gamla djur från norr kan bukpansaret vara helt mörkt. Huvudet är olivfärgat med gula ränder längs nosen, under ögat och på halsen, och halsen och benen är randiga och marmorerade på gul botten. Frambenen har fem klor, bakbenen fyra, och tårna har tydliga simhudsflikar. Hos hanen är bukpansaret lätt intryckt, hos honan platt eller lätt välvt.

Artens avgränsning har ändrats. Tidigare räknades två västliga former som underarter, men de är i dag egna arter: *Mauremys rivulata* (Balkan och östra Medelhavet) och *Mauremys leprosa* (Iberien och Nordafrika). De tre övriga underarterna som beskrivits inom *M. caspica* erkänns inte längre. Mot väst gränsar arten till *M. rivulata* och kan korsa sig med den. Den skiljs från *M. rivulata* på de breda gula ränderna på frambenen, på en gul brygga och på bukpansarets stora, gulkantade fläckar.

Arten är skygg och duktig på att simma, och den lär sig snabbt att koppla ihop den som matar med mat. Den överlever långa perioder i mycket smutsigt eller bräckt vatten och är därför robust mot dålig vattenkvalitet. Livslängden i fångenskap är dåligt dokumenterad: den högsta kända åldern är knappt 18 år, och 15-25 år är en uppskattning för djur med god skötsel.

Utbredning och livsmiljö

Mauremys caspica finns i en rad delvis åtskilda bestånd från centrala och sydöstra Turkiet till nordöstra Syrien, östra Irak, Iran, östra Saudiarabien och Bahrain. Mot norr och öster fortsätter utbredningen till Armenien, Azerbajdzjan, Georgien, södra Turkmenistan och Dagestan i södra Ryssland, där arten når upp till staden Machatjkala längs Kaspiska havets västkust. Mot väst avlöses den av *M. rivulata* i västra Turkiet.

Äldre fynd från Grekland, Balkan och västra Mellanöstern hör i dag till *M. rivulata* och finns inte med på kartan. På Arabiska halvön finns arten bara på Bahrain och i oaserna Al Qatif, Al Hufuf och Al Uqayr i Saudiarabien. Bestånden är genetiskt självständiga och alltså inte införda av människor.

> **Naturlig utbredning:** Armenien, Azerbajdzjan, Bahrain, Georgien, Iran, Irak, Ryssland, Saudiarabien, Syrien, Turkiet och Turkmenistan.

LIVSMILJÖ

Mauremys caspica lever i nästan alla slags sötvatten: snabbt strömmande bergsbäckar, floder, dammar, sjöar, vass- och sävkanter, bevattningskanaler och dräneringsdiken, bräckvattenlaguner vid Kaspiska havet och tidvattensmarsk i södra Irak. Den finns också i oaser i mycket torra trakter, där stora samlingar av djur kan ligga i små vattendrag och människoskapade dammar. I Turkiet föredrar halv- och fullvuxna djur kalla, snabbt strömmande vattendrag, medan gamla, algbeväxta djur oftare ses i varma, leriga och stillastående dammar. I Dagestan väljer djuren djupa vattenhål med branta stränder.

Arten tål mycket förorenat vatten: i Turkiet finns den i vattendrag där avloppsvatten från städer och sjukhus rinner ut. I förorenat vatten kan den i högre grad leva av avfall och bli en slags asätare.

I det norra utbredningsområdet går djuren i vintervila på vattnets botten. De gräver ner sig i leran i oktober och november, när lufttemperaturen är omkring 6-8 °C, och kommer fram igen i början av mars, när luften är 15-17 °C och vattnet 9-11 °C. I varmare trakter, till exempel Georgien, kan djuren vara aktiva i februari, och i Turkmenistan är vintervilan mycket kort eller uteblir under milda vintrar. Parningen infaller från mars till maj, men har observerats både i april och sent i oktober beroende på trakten, och äggläggningen sker från maj till slutet av juli.

Läs mer: Vintervila och årstider

Skötsel

TERRARIET

Håll djuret i ett stort akvaterrarium, ett kar eller en sluten damm, inte i ett vanligt terrarium. Skötseln av *Mauremys caspica* är bara sparsamt beskriven, så siffrorna för temperatur och ljus är lånade från de nära släktingarna *Mauremys rivulata* och *Mauremys leprosa*.

Karet ska vara minst fem gånger så långt som ryggskölden på det största djuret och hälften så brett som det är långt, och landdelen räknas in i bottenytan. Vattnet ska vara minst dubbelt så djupt som ryggskölden är bred. En hona på 25 cm ska alltså ha minst 130 × 65 cm och en hane på 15 cm 80 × 40 cm. Ett akvaterrarium på 130 × 65 × 65 cm ger en vattendel på 90 × 65 cm med 40 cm vatten (omkring 230 liter), en landdel på 40 × 65 cm och 25 cm kant ovanför vattnet. Varje extra fullvuxet djur kräver mer plats och fler solplatser. Större är alltid bättre.

Vatten är tungt: 230 liter väger 230 kg, så placera uppställningen på ett golv som kan bära den. Landdelen ska vara stor nog för att hela djuret ska komma helt upp ur vattnet och torka. Bygg den som en hylla eller en strandkant med en sträv ramp, så att djuret kan klättra upp i stället för att simma upp till ytan. Natursten, rötter och färdiga flytande plattformar är lämpliga. Unga djur simmar sämre än fullvuxna och ska ha lägre vatten och lätta vägar upp.

Vattnet renas av ett kraftigt externt filter som både filtrerar mekaniskt och biologiskt. I stora kar och dammar passar ett filter av koityp med lager av skumgummi och en pump bra, gärna med en UV-C-enhet som håller algtillväxten nere. Ett bottenlager av gyttja eller grus behövs inte. På sommaren är en utomhusdamm det bästa, om den är stängd mot rymning och rovdjur med stängsel ner i marken och nät över toppen. I Centraleuropa är arten aktiv utomhus från mars-april till oktober. Sätt aldrig ut djuret i naturen.

TEMPERATUR

Vattnet ska vara 21-27 °C. Luften över vattnet ska vara 24-29 °C, och ytan på solplatsen ska nå 30-35 °C, mätt med en infraröd termometer. På natten får luften sjunka till 18-24 °C. Värm solplatsen med en halogenlampa i en djup kupol med keramisk sockel. Vattenvärmaren ska sitta bakom ett plastskydd så att djuret inte bränner sig, och ha termostat.

I naturen är arten aktiv i vatten ner till omkring 9-11 °C på våren, och i utomhusanläggningar är den aktiv från mars till oktober, så arten tål svalare vatten än många andra sköldpaddor. Över omkring 30 °C i vattnet och lufttemperaturer över 36 °C riskerar den dock överhettning. Det ska därför finnas både varma och svala platser, och en utomhusdamm ska ha skugga.

Vintervila är naturlig i den norra delen av utbredningsområdet. För djur som hålls inomhus hela året är en artificiell vintervila inte nödvändig: låt vatten och luft sjunka ett par grader och låt dagslängden följa årstiden. Temperatur och varaktighet för en vintervila i fångenskap är inte dokumenterade för arten. Tala med en veterinär med erfarenhet av reptiler innan du låter ett djur gå i vintervila.

Läs mer: Värme och temperatur

LUFTFUKTIGHET OCH VATTEN

För en vattensköldpadda betyder luftfuktigheten litet; 50-70 % i rummet är en uppskattning. Det avgörande är vattnets renhet: djuret lämnar avföring och foderrester i vattnet, så det blir snabbt smutsigt.

Använd ett kraftigt filter, ta bort foderrester med ett nät efter matning och byt en del av vattnet regelbundet. Använd vatten utan klor, till exempel behandlat med vattenberedningsmedel. Arten tål förorenat vatten i naturen, men i fångenskap ger smutsigt vatten hudinfektioner och pansarröta.

Läs mer: Luftfuktighet, sprayning och ventilation

VATTEN OCH VATTENKVALITET

Vattnet är djurets vistelseplats, så det ska vara djupt, rent och relativt varmt. Vattnet ska vara minst dubbelt så djupt som ryggsköldens är bred, och 25-40 cm passar för fullvuxna djur; ungar ska ha lägre vatten. Temperaturen är 21-27 °C (se Temperatur). Djupet ska ge plats att simma fritt och vända sig, men djuret ska alltid ha en lätt väg upp till ytan.

Filtret ska både filtrera mekaniskt och biologiskt. Den mekaniska delen tar bort foderrester och avföring; den biologiska delen, med skumgummi eller keramiska ringar, hyser bakterier som bryter ner giftigt kväveavfall. Välj ett externt tunnfilter avsett för minst 2-3 gånger vattenmängden, eller i en damm ett filter av koityp. Rengör filtret regelbundet, och skölj filtermediet i vatten från karet, inte från kranen, så att bakterierna bevaras. Anslut all elektrisk utrustning vid vattnet till en jordfelsbrytare, och dra ur kontakten med torra händer innan du rör vid filtret.

LJUS OCH UVB

UVB är ett måste: det gör det möjligt för djuret att bilda D3-vitamin, ta upp kalk och få ett friskt pansar. Zon 3 passar, eftersom arten solar sig mycket och lever i öppna, soliga vatten. Använd ett T5 HO-rör med reflektor över solplatsen. Avståndet från röret till djurets rygg följer rörets anvisning; det får inte finnas glas eller plast mellan rör och djur, och UVB-rör förlorar styrka och måste bytas regelbundet.

Solplatsen torkar också huden och pansaret, så att hudömsningen förlöper normalt, och den hjälper mot parasiter i huden. Saknas solplats kan det ge hudinfektioner, pansarröta och öronbölder. Ljuset ska vara tänt omkring 12 timmar om dygnet, och en något kortare dag på vintern passar arten. Direkt solljus är bäst, men kräver skugga så att djuret inte överhettas. Det ska vara mörkt på natten.

Läs mer: Ljus och UVB Läs mer: Kalk, vitaminer och tillskott

UTFODRING

Mauremys caspica är allätare, men växter utgör störst del av den vuxnas föda: i naturen står de för 83-100 % av maten, och resten är fiskyngel, grodyngel, grodor, kräftdjur, vatteninsekter och deras larver, daggmaskar och sniglar. Gräshoppor tas i stepptrakter. Av växter äts alger, fräken, säv, baljväxter och bär från mullbär och björnbär. Unga djur är mer köttätande än vuxna. Arten äter under vatten, så maten ges i karet.

Ge kvalitetspellets för vattensköldpaddor som bas, med omkring 30-40 % protein, under 20 % fett och ett förhållande mellan kalk och fosfor på minst 2:1. Komplettera med daggmaskar, odlade sniglar, insekter, fiskbitar och rikliga mängder bladgrönt som endive, romansallat och grönkål, och låt vattenväxter flyta i karet. Matning 3 dagar i veckan passar vuxna djur; tätare matning ger för snabb tillväxt och sämre vattenkvalitet. Unga djur som växer får mat oftare och mer av den animaliska delen.

Tillskott av kalk och vitaminer sköljs snabbt av i vatten. Dra in dem i foder som blötts upp i en lösning, eller strö dem på foder som ges utanför karet. Ta bort foderrester efter matning.

Läs mer: Uppfödning av grodyngel

BETEENDE OCH HANTERING

Mauremys caspica är dagaktiv och skygg: den dyker blixtsnabbt när den störs. I naturen solar sig flockar av djur sida vid sida på stränder och drivande föremål. Arten simmar bra, men även vuxna djur behöver en lätt väg upp ur vattnet. Djuret tycker inte om att hanteras. Håll det fast under pansaret med båda händerna och tvätta händerna noga efteråt. När djuret tas upp kan det avge en illaluktande vätska.

Vanligtvis hålls djuret ensamt eller i par. Hanar kan vara aggressiva mot varandra, och honor kan få kraftiga bett i ansikte och hals under parningen, så de ska övervakas. Det ska finnas tillräckligt med plats och solplatser för alla. Ett djur som hela tiden simmar längs glaset har ofta för lite plats.

Avel

KÖNSMOGNAD OCH KÖNSBESTÄMNING

Hanen är plattare än honan, har ett lätt intryckt bukpansar och en längre, tjockare svans med bredare rot. Hanarna kan könsbestämmas vid en pansarlängd på 7-9 cm, honorna ofta redan vid omkring 6 cm. Könsfördelningen i naturen är omkring 1:1. I naturen i Iran är djuren könsmogna vid omkring 4 års ålder; ålder och storlek vid könsmognad i fångenskap är inte dokumenterade. Djuren ska vara fullvuxna innan de sätts i avel.

PARNING

Parningen sker normalt i vattnet. Honan kan få kraftiga bett i ansikte och hals, så paret ska övervakas, och det ska finnas plats för honan att ta sig undan. I naturen parar sig djuren från slutet av mars till maj, och honans ägg mognar i mars-april. En utomhusdamm med naturlig årstidsrytm är det enklaste sättet att få djuren att föröka sig. Avel inomhus är inte beskriven.

ÄGGLÄGGNING OCH KULLAR

Honan lägger vanligtvis 4-11 ägg per kull. I utomhusanläggningar i Mellaneuropa lägger hon upp till två kullar mellan juni och början av augusti; i naturen upp till tre, varav den första är störst. Äggen är vita, avlånga och hårdskaliga, omkring 20-25 × 35-44 mm och 9-10 g. Nyligen lagda ägg är lite rosa och mjuka och hårdnar efteråt. En hona ska ha en låda med fuktig sand eller jord på landdelen, minst 20-30 cm djup, så att hon kan gräva ett bo. Finns det ingen plats att lägga på kan hon bli äggbunden och måste till veterinär.

INKUBATION

Äggen ruvas vid 27-30 °C och 75-90 % luftfuktighet i fuktigt substrat, till exempel vermikulit, och kläcks efter omkring 65-75 dagar; siffrorna är lånade från de besläktade *Mauremys*-arterna. Vid lägre temperatur och i naturen tar det upp till omkring 100 dagar. Hos flera *Mauremys*-arter avgör ruvningstemperaturen könet; det är sannolikt, men inte bekräftat för *M. caspica*.

UPPFÖDNING AV UNGAR

Ungarna är omkring 3 cm vid kläckningen och väger 5-6 g. De är först och främst köttätare och lever av insektslarver, små maskar och andra smådjur, och de blir gradvis mer växtätande. Håll dem i lågt vatten med en lätt ramp, växter och gömslen. Vattentemperaturen för ungar är inte dokumenterad, men de vuxnas 21-27 °C passar. De växer snabbt och kan nå upp till 10 cm på ett år. Håll ungar åtskilda från vuxna djur och se till att alla får mat.

Hälsa och vanliga misstag

Sköldpaddor döljer sjukdom, så var uppmärksam på förändringar. Väg och mät djuret regelbundet och för en loggbok över vikt, aptit och beteende. Plötslig viktnedgång är ofta det första tecknet på sjukdom.

Typiska problem och fel i skötseln: - Smutsigt vatten: vattnet blir snabbt en hälsorisk om filtret är för svagt eller vattnet inte byts. - Brist på UVB eller kalk, som ger mjukt, deformerat pansar och skelettsjukdom. - Brist på solplats, som ger hudinfektioner, pansarröta och öronbölder. - För tät matning, som ger för snabb tillväxt och dålig vattenkvalitet. - Fel inredning, där djuret inte kan ta sig upp ur vattnet.

I naturen är arten ofta angripen av inälvsmaskar och andra parasiter, så ett avföringsprov hos en veterinär är en god idé hos nyinköpta djur. Alla reptiler kan vara symtomfria bärare av *Salmonella* och smitta människor. Tvätta händerna före och efter kontakt med djuret, vattnet och utrustningen. Efter ett bett ska såret sköljas under rinnande vatten och rengöras med mild tvål.

Sök en veterinär med erfarenhet av reptiler om djuret tappar vikt, inte äter, har öppen mun eller verkar slött.

Läs mer: Karantän och hygien

Fråga alltid dina kunniga bekanta

Guiden är ett bra ställe att börja på, men den kan inte ersätta erfarenhet. Djur är olika, och mycket av det viktigaste lär man sig av dem som har hållit arten i åratal. Prata med en uppfödare, en erfaren djurhållare eller en veterinär med kunskap om kräldjur och groddjur innan du skaffar djuret - och igen om något verkar fel.